NITO

Stortingets energi- og miljøkomite

Oslo, 21. oktober 2020

NITOs innspill statsbudsjett 2020 til Stortingets energi- og miljøkomite
NITO er Norges største organisasjon for ingeniører og teknologer med bachelor, master og høyere grad. Vi har over 92 000 medlemmer fordelt på alle sektorer.

Karbonfangst og –lagring – CCS
Det er svært gledelig at regjeringen nå vil igangsette det norske prosjektet for fangst, transport og lagring av CO_2. Regjeringens lansering av "Langskip" er viktig for klimaet, for utviklingen av norsk teknologi og for nye klimavennlige arbeidsplasser i norsk industri. CCS er også avgjørende for satsing på rent hydrogen basert på norsk naturgass. NITO har jobbet lenge for denne saken, og er svært glade for investeringsbeslutningen for fullskala karbonfangst- og lagring med finansiering av CO_2-fangst fra sementproduksjon ved Norcem/Brevik.

Samtidig er vi skuffet over at Fortum og avfallshåndteringsanlegget på Klemetsrud ikke inkluderes fullt ut. Avfallshåndtering er en enorm og økende klimautfordring globalt. Dersom Fortum/Klemetsrud også hadde blitt fullfinansiert ville det bidra til betydelige utslippskutt lokalt og nasjonalt, og ikke minst til teknologiutvikling som kunne bidra til å løse klimautfordringen knyttet til avfall globalt. NITO oppfordrer derfor Stortingsflertallet til å gå inn for å dekke differansen dersom tilstrekkelig finansiering fra EU uteblir. Det er svært viktig med teknologiutvikling i ulike bransjer samt volum for å lykkes. Det vil derfor ha stor betydning om også avfallshåndteringsindustrien kan starte opp rensing i full skala.

NITO er svært bekymret over at noen har signalisert at de ikke vil støtte fullskalaprosjektet. NITO vil understreke at dette ikke kun er et klimaprosjekt, det er i høyeste grad også et industriutviklingsprosjekt. Å lykkes med rensing og lagring av CO_2 er avgjørende for at verden skal kunne nå klimamålene, og samtidig svært viktig for Norge som en stor olje- og gassprodusent. Skal Norge sitte i førersetet for å realisere CCS i Europa samt et norsk grønt industrieventyr er det viktig at regjeringen får flertall for sitt forslag som innebærer en helhetlig verdikjede for fangst og lagring av CO_2.

Vannkraftbeskatning
Det er et stort potensial for økt vannkraftproduksjon i Norge gjennom opprustning og vedlikehold av eksisterende vannkraftverk. Fornybar kraftproduksjon er en viktig bidragsyter til grønn omstilling i samfunnet. Det må derfor legges til rette for bedre utnyttelse av vannkraftverk der det er mulig

Det må sikres gode rammebetingelser for investeringer i og utvikling av eksisterende og nye vannkraftverk. Dagens skatteregime for vannkraft hindrer viktige investeringer i fornybar energi.

NITO er derfor glad for at regjeringen foreslår å innføre en ny type skattemodell – en kontantstrømskatt hvor investeringskostnaden kommer til fradrag umiddelbart – for framtidige investeringer i grunnrenteskattepliktig vannkraft. NITO støtter dette forslaget, som vil stimulere til reinvesteringer i gamle vannkraftverk. Regjeringens forslag er et godt og treffsikkert insentiv for rehabilitering av gamle vannkraftverk og utnyttelse av potensialet for økt produksjon i denne forbindelse.

For eksisterende vannkraft, dvs. investeringer foretatt før 2021, videreføres imidlertid dagens skattemodell. Regjeringens forslag løser ikke utfordringen med at ordinære overskudd fra eksisterende kraftverkene belastes med ekstraordinær høy grunnrenteskatt. Dette svekker selskapenes evne til å finansiere nye prosjekter. NITO mener dette kan løses for eksempel ved at skjermingsfradraget i grunnrenteskatten økes, slik at den normale avkastningen skjermes, eller ved en form for forserte avskrivninger for eksisterende anlegg. NITO oppfordrer derfor Stortinget til å vurdere ulike modeller som sikrer selskapenes evne til å egenkapitalfinansiere prosjekter og dermed viktige (re)investeringer i vannkraft.

Sirkulær økonomi – foreslått bevilgning må økes

De foreslåtte bevilgningene i statsbudsjettet for 2021 til sirkulær økonomi er på 40 millioner kroner for å følge opp den kommende nasjonale strategien. I Prop. 1 fra Klima- og miljødepartementet står det at disse midlene skal:

> "*stimulere næringslivet til en mer effektiv ressursutnyttelse, begrense negativ påvirkning på klima og miljø, og bidra til flere arbeidsplasser og bedre lønnsomhet i næringslivet".*

Det er positivt at det foreslås å bevilge midler til en omstilling til sirkulær økonomi over statsbudsjettet, men beløpet gjenspeiler ikke regjeringens ambisjoner om at Norge skal bli et foregangsland på sirkulær økonomi.

I kunnskapsgrunnlaget fra Deloitte for den nasjonale strategien for sirkulær økonomi trekkes følgende barrierer fram som sentrale for å omstille til en sirkulær økonomi i Norge:

- utilstrekkelige teknologiske løsninger,
- manglende koordinering i offentlig forvaltning
- kunnskapshull på sirkulær økonomi

Hvis Norge skal bli et foregangsland på sirkulær økonomi, som er regjeringens ambisjon, er vi nødt til å gjøre noe med barrierene gjennom konkrete tiltak. Det vil kreve finansiering utover de 40 millioner kroner som er øremerket sirkulær økonomi i forslaget til budsjett.

NITO mener det bør etableres et forprosjekt for sirkulær økonomi i norske kommuner. Det vil gi et nødvendig kompetanseløft for sirkulær økonomi i kommunal sektor, og være en motor for sirkulær omstilling gjennom blant annet sirkulære innkjøp. Det kan bidra til et kompetanseløft innenfor næringslivet og gi mer ressurseffektivitet.

Vi ønsker med dette å styrke kommunenes sirkulærøkonomiske arbeid ved å:

1. etablere nye bærekraftige arbeidsplasser
2. bidra til et mer miljøvennlig næringsliv og reduksjon av klimagasser
3. redusere kommuners kostnader
4. styrke kompetansen om sirkulær økonomi blant ansatte

Det er flere kommuner og virksomheter som har satt sirkulær økonomi høyt på agendaen. Det er likevel flere kommuner som mangler nødvendig kompetanse for å gjennomføre ønskede endringer.

NITO ber derfor om 30 millioner kroner til å igangsette et forprosjekt rettet mot sirkulær økonomiske tiltak i kommunene.

Med vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Steinar Sørlie
Generalsekretær